

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiune

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

La cestiunea fondului prețesc aradan.

Părintele Traian Terebenț din Galșa ne trimite pentru publicare o corespondență, în care cere, ca să se modifice statutele fondului prețesc, și să se staverescă suma ajutoarelor, ce se vor împărți pe viitoriu atât văduvelor preotese, cât și preoților, ca să se știă, cine și la cât ajutoriu pôte să aibă îndreptățire din fond după servițiu de 10, 20, 30 și 40 de ani.

Având noi însă informațiune sigură, că în una din ședințele Venerabilului Consistoriu eparchial din Arad s'a pertractat un nou proiect de statute ale fondului prețesc aradan, în carele s'au staverit cuatele pentru împărțirea ajutoarelor după contribuiri și după anii de servițiu, care proiect se va substerne venerabilului sinod eparchial din anul curent; astfelu ținem, că cestiunea este deja resolută din partea venerabilului Consistoriu, și sântem siguri, că i-se va da cea mai bună soluțiune și prin venerabilul sinod eparchial.

Preste tot constatăm, că cestiunea dotațiunii clerului, și respective a ameliorării dotațiunii prețesci în urma cunoscutului conclus, luat de venerabilul sinod eparchial în anul trecut, prin carele s'a dispus a-se aduna datele referitoare la dotațiune, — a intrat în un stadiu, în carele așa credem, că i-se va poté da o bună și nimerită soluțiune.

Acastă cestiune este astăzi o cestiune de urgență pentru biserica noastră, și de dânsa se vor ocupa în urma unui conclus al pré venerabilului Consistoriu metropolitan toate trei sinodele eparchielor, cari constituesc Metropolia noastră. Și deci potem

spera, că cestiunea se va regula prin forul competent în conformitate cu trebuințele bisericii.

În ceea ce privese în special fondul preoțimii aradane, constatăm, că chiar timpul și împrejurările, în care ne găsim astăzi constată, că înființarea și augmentarea acestui fond a fost, și este o binefacere pentru diecesă, și pentru preoțimea din eparchiă. Fondul acesta s'a înființat la anul 1877 cu o prevedere pre veacuri înainte; și negreșit că ținând la bazele și ideile, din cari s'a proces la înființare, va fi din an în an o binefacere tot mai mare. Fondul acesta și-a dat și până acuma ródiele sale. Din an în an va produce, și va împărți ajutoare mai multe și mai mari, pentru că a crescut, și continuă a cresce, astfelu că după timp, precum a fost contemplat din început, va poté împărți ajutoare tuturor preoților din diecesă.

De încheiăre, credem, că este la loc, să mai adaugem o împrejurare, care este bine să nu o trecem din vedere, și anume, că fondul în timpul de 22 de ani, de când s'a înființat, a crescut la o sumă, carea, întrece suma ce o au primit cu ocaziunea despărțirii ierarchice de sârbi din fondurile foste comune, amândouă eparchiele: a Aradului și a Caransebeșului; ér rezultatele obținute până acum sunt o garanță, că pre viitoriu va cresce în măsură tot mai mare, și va poté presta tot mai mult; ér pentru ca să poté presta acest mai mult, sântem siguri, chiar pre basa esperințelor trecutului, că atât preațimea cât și forurile competente vor face totul pentru augmentarea acestui fond, carele are o menițiune atât de frumósă.

Predică

pentru „Vinerea Patimilor“.

„Săvîrșitu-sau“ Ión 19, 30.

Iubiților ascultători!

Acesta este vecinicul și ultimul cuvânt rostit de Mântuitorul nostru Isus Christos în cea mai însemnată oră pentru omenime, în ora în care a decretat de încheiat planul mântuirii aici pe pământ, în ora prevestită încă cu sute de ani înainte de Domnul prin organele lui. Trei sunt momentele, cari ne esplică misterul acestei jertfe mari: dreptatea Părintelui ceresc, răutatea omenilor și iubirea nemărginită a Mântuitorului. Dreptatea cea adânc vătămată a-lui D-țeu prin protopărinți, pretindea spre restabilirea raportului dintre D-țeu și noi un preț adecuat pe care însă omenii nu a fost în stare să-l aducă, ci numai D-țeu-omul, care a luat asupra sa păcatele noastre, și s'a jertfit pentru noi. Acesta a prețis-o ingerul lui Daniil, anunțându-i mărtea lui Christos: „ca să se sfirșescă păcatul“ prin răutatea acelora, cari il vor omori pe el „și să se țeargă fărădelegile, și să se curățiască nedreptățile.“¹⁾ Învățătura acesta nu mai este surprindătoare, deore-ce apostolul ne-a învățat, că prin păcat a osândit Isus păcatul; și că el s'a servit de cea mai mare răutate a omenilor, ca să efeptuască pentru ei cea mai mare îndurare. — Ajutându-ne D-țeu de a ajunge și noi ora în care Fiul Domnului a fost răstignit de noi omenii la locul numit „Golgota“, să ne transpunem și noi iubiților cu mintea și inima noastră în acest loc, în care Domnul a rostit ultimul cuvânt: „s'a săvîrșit“.

„S'a săvîrșit“. Acest cuvânt de încheere sună așa de tare și de puternic, și încoronează așa de minunat toate cele anterioare, încât mi-am propus, ca cu ajutorul Celui Atotputernic să vă vorbesc astăzi despre Cuvântul cel mare al saferinței „s'a săvîrșit“. Deci vă rog să m'ascultați.

Să vedem întâi cum pronunță Mântuitorul acest cuvânt adecă ce vrea să ne spună prin el?

Acest cuvânt este cuvântul biruinței după o luptă grea, și cuvântul de încheere după finirea unui lucru mare.

Ultima și cea mai grea luptă a Domnului nostru este lupta pe care a avut-o astăzi. El este silit să-și ducă singur crucea. Este răstignit între tâlhari, „implinindu-să scriptura care țice: și cu cei fără de lege s'a u socotit“²⁾ Bajocurile inimicilor îi străpunge inima mai tare ca cuiele cu care era pironit. Chiar și Cerul il părăsesce. Deodată săntunecă. Țr el exclamă: „Dumnețeu, D-țeu, D-țeu, pentru ce m'ai

părăsi“.³⁾ Nu mai este 'n stare a-și potoli setea. Este silit să se rōge de alții pentru de a-l răcori puțin, El, care vōrsase atâtea daruri și binecuvēntare asupra omenilor! O luptă grea este acesta! O luptă la înprospătarea căreia, fiori reci trec prin inima flecărui creștin. Dar M. Cr. iar își vine în ori. I-să luminēză mintea și inima. Intunecimea dispăre. Sō-rele priveșce încă odată amicabil la muribundul pătimitor. Exclamă cuvântul de triumf „s'a săvîrșit“.

Dar nu scăparea de mărțiriu il face să triumfeze, ci eliberarea a lumii de păcatele ei. Aici vedem slujba credincioasă a lui D-țeu până la mărte, aici vedem „pe păstorul cel bun, carele sufletul își pune pentru oile sale.“ Cei de prin prejuri batjocuresc. Ear el de pe cruce rostesc în veci memorabilele cuvinte: „Părinte iartă-le lor, că nu șciuce fac“.⁴⁾ — Tot de pe cruce promite tâlharului, care arată căință și credință în El, că va fi încă în aceeași ții cu el în rai. Apoi în nemărginita sa iubire se îngrijeșce de mamă-sa, care cu inima sfășiată de durere privea la diasul, și țise: „Miere iată fiul țeu“, ucenicului „iată muma“.⁵⁾

Dorința ferbinte de a mântui sufletele noastre în fine a ajuns'o! Omenimea este eliberată. Impărăția lui D-țeu întemeiată. Să săvîrșit!

Căci uitați-vă iubiților!

Dacă un luptător, pe câmpul sângeros al bătăliei, trece din lumea acesta togmai pe când i-se spune că a căștigat lupta, atunci această mărte e pentru el cea mai frumoasă. Cât e de superioară însă mărtea Mântuitorului Christos, care prin ea (mărte) a eliberat de nou neamul omenesc de sub păcate.

„S'a săvîrșit“! Mai întipăriți-vă încă odată în inimă acest memorabil cuvânt, ca să vedem: **II** cum rēsună acest cuvânt în lume?

Golgota era o colină mică. Dar imprejurul acestei coline să înverteșce întrēgă istoria omenimei, dela crearea omului, până la țiva cea infricoșată a judecăței. Este scurt cuvântul „s'a săvîrșit“, dar în acest cuvânt zace cheia întregii economii divine. De aceea țicem noi, că acest cuvânt rēsună pe întregă suprafața a pământului, pentru că în acest cuvânt sunt îndeplinite toate făgăduințele Dlui „s'a săvîrșit“! Ce s'a săvîrșit? Tot ce a profetiș scriptura: tot ce a așteptat poporul Domnului; tot ce a dorit păgânii; tot ce a decretat D-țeu spre fericirea pământului. Tot s'a îndeplinit. Tot s'a săvîrșit.

Țșiți din grōpă voi profetiș T. V. și veaeti: că ceea ce ați fi voit să vedeți, și n'ați vēțut, ce ați fi voit să auziți și n'ați auzit, ceea ce ați profetiș și d'abia ați înțeles, „s'a săvîrșit“. Bucura-te Tu Iōne înainte Mergētoriule, căci s'a îndeplinit frumoșă ta profetiș: „Uite, acesta emielului D-țeu, care ridică păcatele lu-

1) Daniil 9, 24.

2) Marcu 15, 28.

3) Marcu 15, 34.

4) Luca, 23, 34.

5) Ioan 19, 26, 27.

mii". Și tu, puternice Moise, nu trebuie să te mai temi, că poporul neascultător va sfărâma tablele legii, pentru că aici e mai mult ca pe muntele Sinai, aici este Unul, care a 'ndeplinit legea, și a domolit mânia!

Pe Golgota s'a îndeplinit toate dorințele omenilor, după care păgânii în zadar se trudeau. Ce înțelepciunea Egiptului n'a știut, ce puterea Romei n'a fost în stare — de a vindeca ranele omenimei, de a da pământului pacea, de a împăca lumea cu Ddeu, — aici, acest palid Nazarinean a făcut-o, a săvârșit-o.

E drept, că lupte grele se opuneau lucrărilor lui, dar preste toți inimizii trebuia să triumfeze stégul biruitoarei cruci, de aceea încă de pre cruce strigă El, „s'a săvârșit“. Este drept, că mari catastrofe i-să opuneau Imperiului său, dar începutul și forța la toate se basa pe viața cea scurtă omenescă, care se fini pe cruce, se basa pe sângele vărsat la Golgota, de aceea strigă deja de pe cruce, că „s'a săvârșit“.

S'a săvârșit. Biruința cea strălucită a evangheliei lui, lățirea împărăției lui pe pământ, fericirea viitorilor neamuri, sufletele miliónelor, cari s'au curățit prin sângele Lui, — acestea toate s'au decretat prin cuvântul său: „s'a u săvârșit“.

Mărire Ție, Principele vecinicii, pentru că Tu ești „începutul și sfârșitul, Tu ești alfa și omega“. Mai însemnați-vă odată cuvântul „s'a săvârșit“, ca să vedem:

IV. Cum răsună acest cuvânt în inimile noastre?

Nu va afla în noi un puternic răsunet? Nu va produce în noi o consternațiune? Ba da. Trebuie să producă, căci la din contră am fi mai îndărătnici, ca acel popor din Ierusalim despre care să Ție: că-și „băteau piepturile, și iar să reîntorceau.“

Nu, iubitorilor, să aște resunet în inimile noastre cuvântul de adio al Mântuitorului nostru mai întâi ca un cuvânt de admoniare. Închipuesce-ți pe Bărbatul cuprins de dureri pe cruce, și cugetă, ce l'a costat pălă a săvârșit opul cel mare al mântuirii. Veți, în ce poziție L-a adus păcatele și exclamă: pentru-că păcatele mele a causat Domnului Isus Cristos cele mai mari dureri, și mörte amară, deci să nu aflu plăcere în păcatele mele, ci să fug și să mă feresc de ele.

Da „s'a săvârșit.“ Dar numai pentru ómenii, cari se pocăesc. Tălharului, — carele nu s'a căit pentru faptele sale — i-a fost închis paradisul. Crucificatul dela stînga merse în păcatele lui deși doi pași departe de el pătimi și muri Mântuitorul.

Deci cuvântul „s'a săvârșit“ să aibă pentru noi însemnătatea cea adevărată, să urmă exemplul tálharului, care s'a pocăit și prin credința lui s'a mântuit. — Credeți și nu deserați, că „bun este Domnul și mare îndurarea lui,“ și atunci când Domnul ne va chema la sine să pu-

tem și noi rosti pe deplin linișciți vecinicul cuvânt al Dlui „s'a săvârșit“!

Z.

Din epistolele parochului tinër.

III.

Iubite amice! În cele două epistole Ți-am dat o schițare scurtă a postului celui mare, pe care l-am asemănat aci cu un epos plin de episoade variate, aci cu o scară spirituală, pe carea înălțându-se sufletul dornic de liniște, se ridică tot mai mult cătră Ddeu și se aprofundă în El. Te ai înălțat pe acea scară și sufletul Țeu Ți va spune, ori de ai simțit fericirea, carea din vârful scării ca un lucefăr Ți zimbescce și te întăresce tot mai mult a trece și ultimele, dar și cele mai înalte și mai grele trepte, săptămâna patimilor, spre a ajunge învierea Dlui.

Când voesc a-Ți scrie unele despre serviciul ddeesc al săptămânii patimilor, involuntar mă opresc atins de sublimitatea acestui obiect. Biserica a distins această săptămână prin cântări înălțătoare de inimi și prin diferite ceremonii simbolice, precum și prin o înțeleaptă aranjare a părților de cetit din profeți și evangeli, astfel, încât și creștinul cel mai distras și preocupat de afacerile lumesci, prin rugăciunile acestei săptămâni singure numai, se pöte pregăti pentru sərbarea Pascilor. ca să nu-l aște diua Dlui nepregătit, ca hoțul în timp de noapte.

Fiește care Ți din această săptămână e un pas în vecinicie și corespunde uneia dintre Țilele ultime ale Mântuitorului.

„Ca serv m'am pogorit, a cărui chip l-am îmbrăcat de bună voe, eu ziditorul a toate, ca să dau prin bogăția ddeirii mele sufletul meu preț de răscumpărare pentru Adam, de și sunt liber de patimi după ddeirea mea“. Prin aceste amintiri, luate din gura Mântuitorului însuși și prin cari ni se înfățișează taina întrupării Fiului lui Ddeu, ni se anunță începerea suferințelor Mântuitorului pentru noi. Prin toate rugăciunile, compuse cu atâta măestrie de fericitul Cosma din Mainma, care ca episcop și-a părăsit turma sa, retrăgându-se în singurătate și de fericitul Andrei din Creta, care scos din singurătate s'a înălțat pe tronul episcopesc, — ne deșteptăm din somnul păcatului, ca să nu ne aște Dl, când vine, nepriveghiind și dormind. Și noi în sentimentul nevredeciei noastre plângem, precum a plâns Adam înainte a porților raiului.

Ni se istorisesc eșirea Israilitenilor din Egipt, sub care înțelege biserica împărăția păcatului și ne opresce, ca óre când fiilor lui Israil, a ne reîntörce acolo. Ni se presintă istoria lui Iov în toate fazele vieții sale, îndemnându-ne la speranță în D-Țeu. Toate imnele, rugăciunile și cântările se îngână între olaltă, formând un ce armonios și sublim.

Bogăția imnelor nu Ți permite a Ți le înșira în această epistolă. Ascultate în biserică produc mai

mare efect, decât dacă ți le-ași scrie. Voesc așadar a mai vorbi numai despre însămnătatea Vinerii patimilor.

Acastă ți să ridică și distinge între toate zilele săptămânii celei mari. Fie-care oră din această ți indică un moment din suferințele Dd̃eu — omului. Tote evenimentele dela sfirșitul vieții Mântuitorului ni-să infățișează din cetirile evangeliilor dela serviciul de dimineță, începând cu conversațiunea Mântuitorului cu apostolii la cina s'a ultimă, cu rugăciunea înainte de despărțirea s'a de apostoli și cu cuvintele păstrate de evangelistul Ioan: „Acum s'a preamărit Fiul omului și Dd̃eu s'a preamărit intru el“ și încheind cu cuvintele lui Matei: „Și s'au dus și au întărit mormântul cu strejari și au sigilat peatra.“

La serviciul de séră, care ne infățișază în mod sensibil prin cântări și ceremonii și restignirea și înmormântarea, ni-să repeșce istoria zilei acesteia prin o cetire nouă, contrasă din trei evanghelii și evenimentele dela mórtea Mântuitorului, par a trece dinaintea ochilor nostri. Îl vedem pe Mântuitorul lumii umilit înaintea ómenilor; prin sentința nedreaptă condamnat la mórte, cu cunună de spini pe cap, curgându-i sângele pe față; espus batjocunii dușmanilor și între chinurile cele mai cumplite, își apără în fine capul și móre. Întreg universul e pătruns de durere; căci sórele să întunecă, petrii să despică, morminte să deschid și perdeua templului să rumpe. Acestea sunt evenimentele, cari să amintesc în Vinerea patimilor. Biserica spre a da expresiune durerii sale îmbracă doliu strict în această ți, ér liturgia, ca act de bucurie încetază a să sévirși în această ți.

După ce s'au cântat imnele și s'au cetit evangeliile și astfel au trecut prin contemplațiuni pióse órele de suferință ale Mântuitorului, să apropie óra a noua după calculul vechi séu a treia după al nostru, timpul și actul înmormântării. Preotul, spre a închipui pe Iosif din Arimatea, tãmâiază altarul, spre aducere aminte de miresmele cu cari s'au uns corpul Domnului. Atunci ridică pe cap năframa, pe carea e pingată punerea în mormânt și o duce în mijlocul bisericii și acest loc închipuesce mormântul sânt până la ziua plină de bucurie a învierii. Credincioșii îi urmază preotului, ca óre când cucernicile femei cuviosului Iosif. Acum să cântă duiósele imne de înmormântare într'un șir neîntrerupt, storcând lacrimi și din ochii cei mai împetriși ai credincioșilor. Oh! iubite amice! O participare activă la acest serviciu din Vinerea cea mare și sântă, e suficientă a schimba inima omului și a da o altă direcțiune vieții sale sbuciumate de valurile vieții.

D.

Predicã

ocasională despre chemarea preotului.

„Mergând învățați toate némurile botezându'i pre ei în numele Tatălui și al Fiului și al s-tului Duh“ (Mat. c. XXVIII. v. 19—20).

Iubiților Creștini!

Aceste sunt cuvintele Mânt. Chrs. țișe către Apostoli, înainte înălțării sale la ceriu. — Cu aceste cuvinte a pus Isus Christos început tagmei preoțesci, prin Șții Apostoli, investindu'i cu puterea de sus, cari urmând cavintelor mai sus citate, rostite de flul lui Dd̃eu „în tot pământul a eșit vestirea lor și la marginele lumii graiurile lor.“ (Epist. către Rom. cap X. v. 18). Din aceste cuvinte ale stei scripturi se vede că șții Apostoli au vestit prețutindenea învățăturile cerescului învățatoriu, cari prindând redăcini puternice în inimile mai multor ómeni, s'a întemeiat religiunea universală numită creștinăscă de după întemeetorul ei Christos.

Décã vom cerceta istoria bisericească, ne vom convinge, că acesta religiune a aflat aderenți fórte mulți, din toate unghiurile pământului, și cu o repețiune suprafirescă s'a respândit, în butul prigoniilor și persecutărilor păgâne de pe acel timp. Așa a bună óră împératul Romei Nerone om crudel până la extremitate, carele n'a avut milă, a ucide pre însă și maică-sa apoi pe un frate, pe soția sa și pre crescótorul seu Seneca, în fine și-a pus de cuget a estirpa de pe fața pământului tot cea ce era creștin, aplicând contra celor cari cutezau a se afirma de creștini cele mai sêlbatece maltratări; așa la anul 64, d. Chrs. demândă servilor sei a aprinde mărêța cetate a Romei, carea arse o săptămână apoi a dat năvală asupra creștinilor țișend, că ei au aprins Roma; cu acesta ocaziune a prius și pre șții Apostoli Petru și Pavel, țenându-'i și maltrațându-'i în închisóre 9 luni, de unde între chinuri și batjocuri fură conduși la locul de pierdare restignind pe Petru și decapitând pe Paul.

Ca se vedeți iubiților că este motivată pășirea celor cari în butul neomenóselor persecutări se afirmău de creștini, vă amintesc un loc al istoriei profane, unde se tractează despre Alesandru cel mare; fiul lui Filip al II-lea carele chiar atunci s'a rădicat pe tronul Macedoniei când ea era în lógânul apunerii, — s'a născut la 356 a. Chrs. în nóptea în carea a aprins Erostrat biserica Dianei din Efes; el fu atât de norocos a primi educație dela filosoful Aristotele care împrejurare ni esplică cum a ajuns a primi predicatul de „mare“; că ce bucurie avu tatăl séu Filip pentru această fericire limba nu o póte spune nici péna nu o póte descrie. Era motivată bucuria lui.

Vă întreb acum iubiților, cum se nu ne bucurăm noi cari ne numim creștini și cum se nu ne

ținem de cea mai mare fericire că am ajuns a trăi în era creștinătății? când știut este că cel ce a pus temelii religiei noastre, lucrătorul cel strălucit, filosoful filosofilor ne-a fost mijlocit și nemijlocit învățătorul nostru, carele cu învățăturile sale dumnezeiești depuse în sta scriptură cartea fără seamă, în carea se cuprind învățăturile cele mai sublimă de cari nici până, nici după petrecerea lui Isus Chr. pe pământ nu a mai produs geniul omenesc; — ne a luminat mintea cea întunecată prin păcat. — Este evident că religiei creștinești nu-i s'au putut pune pedeci, fiind de origine Dăească. Inmulțindu-se din zi în zi numărul celor ce credeau că Isus este fiul lui Dăeu și prin urmare Mântuitorul lumii, știți apostoli având putere și îndrumare de sus s'au îngrijit ca creștinii deși erau răspândiți, se nu suferă lipsă în cele sufletești așezând păstori cari se numesc preoți și acesta o făceau mijlocit și nemijlocit cea ce se vede din Ep. stului Ap. Pavel către Tit (c. I. v. 4) unde se zice „Te-am lăsat pre tine în Creta ca cele ce lipsesc se le îndreptezi, și se așezi prin cetăți preoți precum ți-am poruncit“; acești preoți ca urmași nemijlociți ai Apostolilor au aceleași datorințe ca Apostolii și deci și ei trebuie se urmeze cuvintelor Mânt. Christos carele zice „Mergând învățați toate neamurile botezându-i pre ei în numele Tatălui, și al Fiului și al stului Duh, învățându-i se păzescă toate câte am poruncit vouă, și etă eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârșitul veacului“.

Din aceste se vede că ce a fost chemarea preoțescă a Mlui, a Apostolilor și se conchide că aceeași e și chemarea preotului.

Cu adevărat a avut Ml. Chr. chemare preoțescă cea ce se vede din mai multe locuri ale Stei Scripturi. Apostolii ca urmași vrednici ai Mlui Chr. așezarea au avut chemare preoțescă, cea ce se vede din sta scriptură la Ioan cap. XIII. v. 15. „Pildă am dat vouă, ca precum am făcut eu vouă și voi se faceți asemenea.“ Preoții sunt nemijlociții următorii ai apostolilor fiind instituți de ei și deci și următorii mijlociți ai lui Isus Chr. fiul lui Dăeu.

Sântă a fost chemarea preoțescă alui Isus Chr. și a Apostolilor sei, sântă este chemarea preotului căci toate cele ce le privesc ochii unui preot, toate cele ce le ating mâinile lui și toate ce le vestesc buzele lui în biserică sunt sante, atunci înse când el se va areta vrednic următoriu al Mlui Christos și a Apostolilor lui împlinindu-și cu scumpetate datorințele împreunate cu chemarea sa.

Preotul vestesce învățăturile lui Dăeu, el împărtășe binecuvântare cerescă și deschide prin rugăciuni rîurile darurilor Dăești asupra turmei lui încredințate și toate acestea le va face prin buna păstorie.

Preoții sunt acei păstori despre cari a zis Domnul „Da-voi vouă păstori după inima mea, cari vor pasce pascându-vă cu știință.“

Deci preotul trebuie se-și pricépa chemarea s'a, pascându-și turma cu știință adeca cu înțelepciune, ferind-o de ori-ce nefericire, de ori-ce prăpastie, ér acela care nu 'și va păstori cu destulă înțelepciune turma s'a având în vedere că va avea se dea seamă celui mai mare păstoriu adeca stăpânului ceresc, vrednic se va face de osândă ér nu de resplată cerescă. — Preotul trebuie se fie părinte adevărat și imparțial adeca se 'și iubescă de o potrivă toți fișei sufletești arătându-le prin cuvintele și faptele sale calea care duce la fericirea trecătoare și cea pururea fiitoare, îndemnându-i neintrerupt la fapte bune cea ce demăndă și sta scriptură zicând „așa se lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor ca vedând faptele vóstre cele bune se pré mărescă pre Tatăl Vostru cel din ceruri.“

Și așa preotul carele se sirguesce a se face vrednic următoriu al Mlui Chr. și a Apostolilor sei, 'și va asigura atât si-eși cât și turmei sale fericirea vremelnică și vecinică.

Arad-Gaiu la 4/16. Aprilie 1899.

Mihailu Lucuția,
preot rom. ort.

Chestia calendarului.

Se știe că chiar și printre credincioșii bisericii noastre se aude ici colea exprimându-se dorința, că n'ar fi póte reu de s'ar putea face o unire a calendarelor, respective să se accepteze și de biserică noastră drept-credincioasă răsăritenă calendarul gregorian. La noi, ce-i drept, dorința asta se întemeiază mai mult pe aceea, că ar fi dór mai înălțător când marile sêrbători sfinte, ar fi sêrbate în totă țera de toate popórele de odată, nu de apuseni și protestanți la un dat, de orientali la altul. Meditând asupra acestui lucru dai înse peste motive, pe cari biserică noastră ortodoxă răsăritenă nu le póte trece așa ușor cu vederea de dragul unei forme, și de aceea va trece încă mult până în privința asta să se facă în bisericile orientale vre-o schimbare. Din incidentul Paștilor apusene de éstan, un bun ortodox publică prin ziarul Epoca din București sub titlul „Pascile papistașe“ următorul articol rostitor în cauză:

Quod erat demonstrandum !..

„Se știe ce campanie înversunată a provocat acum un an un misionar papist în totă lumea ortodoxă, pentru introducerea așa numitului calendar Gregorian în locul celui Julian, încă în vigóre peste tot Răsăritul.“

Cercurile noastre științifice, de dragul exactității calculului astronomice, și altele de presumpțiunea civilizației moderne, au ajutat din răspuțeri această mișcare, cădând fără voie în cursa propagandei papistașe ce li se întindea cu o diabolică iscusință.

Nu este în intențiunea noastră ađi, a trata în fond această gravă cestiune, rezervându-ne a reveni

în curând cu o expunere istorică și analitică, pentru deplina edificare a controversei cu care se turbură periodic conștiințele credincioșilor sf. noastre biserici ortodoxe.

Pentru astăzi, ținem numai a însemna o dovadă peremptorie și de fapt, a erorii dogmatice, în care cade estimp biserica papa'ă cu toate derivatele sale, care sărbătorește Pascele după calendarul Gregorian.

Pascele papistașe au căzut, după stilul nou, Duminică 2 Aprilie 1899; în aceeași zi era după calendarul ebraic 21 Nisan cu Pasah, adică Pascele — evreiesci.

Iar comandamentul Sfinților Apostoli în această privință este categoric și prin Canonul al VII-lea al Canonelor Apostolice se legiuiește: Dacă vre'un Episcop, presbiter, ori diacon, sfânta și a Paschei o va săvârși odată cu Iudeii, să se catherisască!..

Conciliul I ecumenic de la Niceea, ținut în veacul al IV, ale cărui hotăriri în privința serbării Pașcilor au fost legiferate și promulgate de Sf. Împărat Constatin, a ordonat ca Pașcile creștinesci se se serbeze după equinoxul de primăvară, nu mai înainte de Judei, nici odată cu dênșii, ci după dênșii.

Sinodul din Antiohia Siriei, ținut la anul 341 sub împăratul Constanțiu, fiul marelui Constantin, confirmând și întărind din nou legiuirea asupra Pașcilor a I-lui Sinod, edictază în potriva nesupușilor următoarea grea pedepsă:

„Toți cei ce îndrăznesc a deslega hotărîrea sfântului și Marelui Conciliu cel adunat în Niceea, în prezența Evseviei sale iubitorului de Dumnezeu Împăratul Constantin pentru sfânta sărbătoare cea mântuitoare a Pașcilor, să fie escomunicați și lăpădați dela biserică, de vor continua a se opune cu iubire de certy celor bine dogmatizate. Și acesta să fie și pentru mireni.

„Iar dacă vre-unul dintre proestoșii Bisericei, Episcop, sau Presbiter, sau Diacon, după hotărîrea acesta ar îndrăzni, pentru rezvrătirea popórelor și turburarea Bisericii, a se deosebi, și cu Judeii a săvârși Pașcile, pe unul ca acela Sfântul Sinod de acum l'a condamnat a fi strein de Biserică, ca pe unul ce nu numai lui-si s'a făcut pricinuitor de păcat, ci și pricină de desordine și rezvrătire multora! Și nu numai pe unii ca aceștia Sinodul îi catherisește de liturgie, ci și pe cei ce vor cuteza a fi cu dênșii în comuniune după a lor catherisire. Iară cei caterisiți să se lipsască și de cinstea exterioră, căreia fusese părtași, și după sfântul Canon și după Dumneșeiasca Preoție“.

Iată pentru ce Biserica catolică-ortodoxă, cu popórele sale drept credincioșe, n'a putut și nu poate admite calendarul Gregorian; căci, ar trebui să abjure adevărata credință a Mântuitorului lumii și să cadă în grea afurisanie edictată de Sfinții întemeetori ai Bisericei creștine“.

Baba-Novak.

D I V E R S E.

* *Parastas pentru Metropolitul Miron.*

Parastasul celebrat Sâmbătă în 15 April biserica din Sibiu în memoria repausatului arhiepiscop și metropolit Miron Romanul, a fost un adevărat act de pietate, oficiat pentru odihna sufletului bunului arhiepiscop trecut de 6 luni la cele eterne. Întreg actul s'a ridicat în splendoră sa prin pontificarea însuși a Eminenței Sale arhiepiscopului și metropolitului nostru Ioan Meșianu, asistat de Ilustr. Sa dl vicariu arhiepiscopesc, archimandrit Dr. Ilarion Pușcariu și de protopresbiterii Ioan Papiu, Zaharie Boiu, Nicolae Cristea, Dr. Remus Roșca, iar ca diaconi au servit profesorul Ioan Popovici și arhivarul consistorial Demetriu Câmpean. Parastasul s'a început la orele 10 a. m. după terminarea sfintei liturgii oficiate numai din partea parochului local, protopresbiter Ioan Papiu, în prezența unui public numeros, constător din elevii și profesorii seminariali, membrii din Sibiu ai consistorului arhidiocesan și metropolitan, etc. Dintre rudenile fericitului arhieru, erau de față toți membrii familiei Parteniu Cosma. Întreg serviciul a decurs în cea mai înălțătoare ordine. Cântările corului seminarial funebral de sub conducerea profesorului D. Cunțanu, au fost ascultate cu plăcere. Un timbru de deosebit simț și pătrunzătoare evlavie a dat întregului act Înalt Prea Sfințitul nostru metropolit, cu vócea-i dulce sonoră și plină de duioșie, iar când cu cunoscutu-i farmec, a accentuat câteva cântări, chiar și în ochii multor bărbați se oglindeau lacrimile isvorite din efectul duioșelor impresiuni. Dumnezeu să așeze pe repausatul Miron în loc de verdety; și pe actualul metropolit să ni-l țină Dumnezeu mulți ani!

* *Episcop ev. ref. ardelen* a fost ales în 18 April la Cluj Dr. George Bartok, fost secretar al episcopului Petru Nagy, apoi profesor suplent la gimnaziul reformat din Cluj, după aceea preot în Cluj, în 1892 preot în Orăștie și acum locuitor eppesc în urma morții lui Dominic Szász. Alegerea a fost condusă de fostul prim ministru Bánffy. La început voturile s'au împărțit între cei 3 candidați, cât nici unul n'a avut majoritate absolută. La alegerea restrinsă între cei doi candidați cu mai multe voturi, a reușit Dr. Bartok.

* *Serată Literară-Musicală.* Societatea de lectură Petru Maior aranjază o serată literară-musicală împreună cu joc în favorul fondului său sub patronatul Ilustr. Sale domnului Dr. Alexandru Mocsonyi de Foen Joi 4 Mai st. n, 1899. în Reduta orășănescă (városi vigadó). Inceputul la orele 7½ sera. Comitctul aranjator. Tacsă de intrare de persoană 2 fl. de familie 5 fl. Damele sunt rugate a se presenta în toaletă de soirée sau în costum național. Otertele mainimóse, intrate la adresa cassarului George Breban IV. Vámház-körút 6, II. 14, se primesc cu mulțamită și se vor cuita pe cale diaristica. Program: 1. a) „Sera“ de H. Pfeil. b) „Senin și furtună“ esec. de corul societății. 2. „Ideal“ de G. Coșbuc, declamată de Domnișóra

Ecaterina Mezei. 3. a) „Non torno“ Romance de Tito Mattei. b) „Aria Oscar“ din opera „Un ballo in Maschera“ de Verdi. c) Doină, cântate de D-șora Virginia Gall. 4. „Educația sexului frumos“ disertație ținută de dl. Lazar Tritean stud. fil. 5. a) „Aria Violette-j“ din opera „Traviata“ de Verdi. b) Solvejgs-Lied, de Grieg, cântate de D-șora Valeria Pop. 6. „Tarantelle“ op. 27. de M. Moszkowski, esec. la fortepian de D-șora Clotilda Oltean. 7. a) „Nu plânge“, Romanță de I. Murășan. b) Cântece populare, cântate de D-șora Valeria Pop. 8. „Șeua și țiganul“ de Th. Speranță, declamată de dl. Aurel Bratu, stud. fil. 9. a) „Moțul la drum“ de I. Vidu. b) „Corul instrăinatului“ de I. Vidu esec. de corul societății.

* **Himen.** D-nul Corneliu Gherga ales preot în Bucovet și-a încredințat de viitoare soție pe d-ra C o l u m b i n a B u i b a ș, fca d-lui D. Buibaș proprietar și notar pensionat în Bucovet. — Felicitările noastre!

* **Mulțămită publică.** Comuna bisericăscă din B.-Ciaba, face îngrădirea cimiteriului seu cu implătura de drot; la acoperirea speselor — ca donațiune cu 100 fl. au contribuit On. Dómnă véd. Ecaterina Suciu de aici, pentru carea faptă crescinescă, subscrisul preot în numele bisericeii fi esprim și pe acésta cale mărănimósei donătóre, sincera mulțămită. B.-Ciaba la 8/20 Aprilie 1899. Victor Popoviciu, preot gr. or. român.

† **Necrolog.** Subscriții cu inima frântă de durere anunțăm încetarea din viață a prea iubitului nostra soțiu, tată, moșiu și cumnat I o a n G i u l a n i preot gr. or. rom. în Otlaca. În urmarea unui morb scurt dar plin de suferință, Vineri în 9/21. Aprilie 1899. ante de améđiađi la 7 óre în Giula și-au dat nobilul séu suflet în mânilé Creatoriului, în anul al 62 a vieții sale.

Rémăsițele pământeși sé vor astruca spre vecinică odihná, dela șcóla gr. or. rom. din Giula-germánă, Duminecă în 11/23 Aprilie a. c. după améđiađi la 2 óre, în cimiteriul gr. or. rom. din Giula-germánă. Giula, la 9/21. Aprilie 1899. — Fie-i țérána ușórá și memoria binecuvéntată! Véd. Sofia Giuliani născ. Tarian, ca soție; Ersilia, Sofia, Marta și Cornelia ca fiice; George Ille, preot Traian Papp preot ca gineri, Romulus, Ioan Alexandru și Aurel Ille, Ioan și Pavel Papp ca nepoți.

* **Marile manevre,** díse și „manevrele împérátești“, principale, vor avea loc éstan în Bóhemia și Carinthia. M. S. Monarchul va fi present pe câmpul de manevre în provinciile cehice, din 31 August până la 4 Septembre. Va locui în castelul din Reichstadt, în apropiere de Leipá. De acolo M. Sa se va reíntórcé la Viena, apoi va pleca prin mijlocul lui Septembre la Wilach, spre a vedea și manevrele carinthiene.

* **Bibliografie.** A apărut de sub tipar un frumos volum de poesii: „Oglinda inimii — Poesii de Gavril Bodnariu. — Arad 1899. Tipografia diecesană. — Prețul unui exemplar 50 cr. v. a. plus porto postal 5 cr. Sé póte procura dela autorul din Bochia p. Beél (com. Bihor) și dela tipografia diecesană din Arad.

* **Catastrofă în drumul Regelui italian.**

Făcend o călătorie în Sardinia, párechia regală italiană, la întórcere a fost petrecută de lume imensă la gară. În momentul pornirii trenului însé, o catastrofă a schimbat veselia publicului în spaimă și durere: un stálp pe care se rázima un balcon de asupra peronului garei, a fost împins dela locul seu prin ímbulzala cea mare a ómenilor, și vre-o 20 de fete de șcólá ce erau pe balcon au căđut cu el cu tot, producéndu-sé o spaimă și un vuet și țipete. A fost un caz de mórte și vre-o patru greu răniti, iar vre-o 16 răniti mai ușor. Regele observând nenorocirea, a oprit trenul și a alergat însuși cu regina la fața locului.

* **Infățisarea pe icóne a D-đeu Tatálui.**

În seculile cele prime arta creștină evita cu îngrijire infățisarea lui Dumneđeu Tatál ca persónă din simplul motiv, că n'a voit să li aducă credincioșilor aminte de rătăcirile păgánilor, infățisând pre cel nefinit și nevédut în forme imperfecte și mărginite ale unei creaturi. Creștinii din timpurile acelea se mulțámiau cu o infățisare simbolică a Dumneđeu Tatálui, și anume sub chipul unei mâni sau al unui braț ce străbate prin nuori. Infățisarea acésta era íntrebuințată în biserica creștină până 'n seculul IX, dela care timp de abia a început a se infățisa D-đeu Tatál în chip de om, primind în decursul timpului un tip propriu, anumit. Cam dela seculul XIV. apare adecă D-đeu Tatál totdeauna pe icóne ca un moșneag venerabil. Conform cuvintelor din Psalmul 102, v. 28. „Tu tot același vei fi și anii tói nu se vor sfirși“, ale lui Daniil: „Și a șeđut cel vechiu de đile“ (7, 9) și ale lui Ioan; „Capul cât și pérul lui erau alb ca lána cea albă și ca neaua“ (apoc 1, 19) se depingea și se depinge și în present Dumneđeu Tatál ca un meșneag bétrân, șeđend pe un scaun și în mâna dréptă ținend sceptrul ca un semn al puterii și domnirii eterne; sau el se depinge pausând pe globul pământului, pe lângă cap cu un triunghi cu părți egale, care íNSEamnă pre un Dumneđeu în treime.

* **Biserica să fle situată la loc înălțat.** —

Acuma păgánii cei vechi își construiau locurile lor de cult cu predilecțiune pe dealuri, cređendu-se acolo mai aprópe de đeii séi. Aceeși datină o aflám și la Iudei, cari dealurile le țineau de locuri sánțite, unde D-đeu li se descopere ómenilor. Pe dealul Ebal i-s'a zidit lui D-đeu primul altaria în țéra cea sántă. Pe dealul Sion a ínceiat D-đeu legământul cu poporul séu. Pe dealul Sion a așeđat David chivotul lui Iehova. — Chiar și Isus însuși se suia adese-ori pe loc înălțat, ca să se róge; pe dealul Sionului, unde după tradițiune se află locul cinei de pe urmă, a instituit El sacrificiul eucharistic, érá pe dealul Golgotha a adus sacrificiul crucii. — În urmă aveau și foisórele, în cari apostolii se rugau și sərbau s. eucharistie, o posițiune înălțată. — Luând țóte acestea în vedere e lucru esplicabil, că creștinii chiar din început urmând esemplului T. V., căutau să-și zidească bisericile la loc înălțat. Așa đice Tertulian: „Bisericile nóstre sunt totdeauna la locuri înălțate. . . (adv. Valent. c. 3). Unde cerinței acesteia nu i-se putea corespunde — bnnă-

oră într'un șes de tot plan — apoi se așeza biserica pe un feliu de estradă, ridicându-se înaintea portalului bisericeii mai multe trepte. (Așa-i zidită d. e. biserica Mântuitorului de lângă Constantinople, catedrala din Ani, biserica s. Petru din Roma, domul din Milano etc.) — Zidită biserica creștină la loc înălțat, se arată că icôna fidelă a bisericeii spirituale, care după cuvintele Mântuitorului e edificată pe piatră, apare nu numai ca „cetatea stând de asupra muntelui“, la care popórele vor curge (Mich. 4, 1), ci și ca icôna cetății nouă ceresci a Ierusalimului sânt, ce se cobórá din ceriu (Apoc. 20, 10).

Nr. 23/899.

Convocare

Reuniunea învățătorilor gr. or. rom. din despărțământul protopresb. al Siriei își va ținea proxima ședință **Mercuri la 28 Aprilie (10 Maiu) 1899 în Cherechi** la școla inv. I. Micoroi, pre lângă următórea **P r o g r a m ă** :

1. Diminéta la 8 óre participare în corpore la chemarea Duch. Sft.
  2. Prelegere practică în școla inv. I. Micoroi.
  3. Cuvânt de deschidere presidial.
  4. Constatarea membrilor prezenți.
  5. Reflexiuni asupra prelegerii ținute.
  6. Încasarea taxelor pentru reun. matră.
  7. Raportul biroului.
  8. Raportul comisiunii censurătore.
  9. Recensiunea ABCDarului edat de inv. as. I. Moldovan etc.
  10. Discusiuni asupra propunerilor desvoltate de inv. Iosif Moldovan în adunarea gen. a reun. din anul 1898.
  11. Pertractarea regulamentului pentru afacerile interne ale despărț.
  12. Pertractarea rescript. Nr. 342/898 al biroului central.
  13. Discusiune asupra estragerii învățătorei morale la temele din Religia.
  14. Discusiuni asupra cestiunelor școlare.
  15. Propuneri și interpelări.
  16. Fixarea locului adunării viitoare.
  17. Incheiere.
- Siria la 1/13 Aprile 1899.

Alexiu Doboș, m. p.
președinte.

Concurs.

Conform ordinului Venerabilului Consistoriu dtto 20 Ianuarie a. c. Nro 361 pentru indeplinirea postului de paroch din comuna **Ohaba-sêrbescă** să escrie concurs cu termin **30 de zile** dela prima publicare în fôia diecesană „Biserica și Școla.“

Beneficiul parochial constătător din folosirea unei sesiuni parochiale, din stolă și birul usuat dela 170 de

numere, o grădină de 800 □ și locuință liberă în casa parochială, computat face cel puțin 540 fl. v. a. anual.

Recursele ajustate cu atestatele recerute, sunt a-sê așterne Reverendissimului Dl protopop tractual Voicu Hamsea în B.-Lippa.

Concurenții vor avea să se presente în s. biserică spre a se face cunoscuți poporului.

Dat în Ohaba-sêrbescă, din ședința comitetului parochial ținută în 23 Februarie 1899.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **VOICU HAMSEA, m. p.** protopresviter.

—□—

Pentru deplinirea stațiunii învățătorești dela școla gr. or. română din comuna **T.-St. Andraș** inspectoratul Timișorii, se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școla“ pe lângă următórele emolumente: 1. cortel liber cu $\frac{1}{2}$ din grădină; 2. în bani gata 200 fl.; 3. 10 metri de lemne nespate pentru învăț. 20 fl.; pentru încăldmântul salei de învățământ cu paie, se va îngriji comuna bisericescă. 4. Pentru scripturistică 5 fl.; 5. Pentru participare la Reuniune 3 fl.; 6. o vie și o grădinuță estravilană 21 fl.; 7. Pentru cantorat 5²² jugere pământ 100 fl.; 8. pentru curatoria școlei 6 fl.; observând, ca pentru pământurile folosinde, învățătorul devenit ales, are a purta tóte sarcinile publice. În fine dela înmormântări unde va fi poftit 50 ar.

Recursele ajustate conform prescrișelor din „Regument pentru organizarea învățământului“ și adresate comitetului parochial din T.-St. Andraș să se trimită P. O. D. protopresviter tractual Dr. Traian Puticiu în Timișóra având recurerții până la alegere a se presenta în s. biserică de aiceea, spre a-si arêta desteritatea în cântare.

Din incredințarea comitetului parochial:

Iosif Râmneanțiu, m. p.
președinte.

Cu consensul ppresbiterului: **Dr. TR. PUTICI, m. p.** inspector de școle.

—□—

Pentru deplinirea definitivă a stațiunii învățătorești din **Hodoni** (inspectoratul Timișorii) prin acêsta se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școla“.

Emolumintele anuale sunt: 1) în bani gata 156 fl., din care sumă 30 fl. se socotesce ca remunerațiune pentru cantorat; 2) 40 chible grâu curat; 3) $4\frac{3}{4}$ jughere de pământ, și anume $2\frac{1}{2}$ jughere arător 2 jughere fênaș și $\frac{1}{4}$ jugher intravilan arător, aceste computate la olaltă aduc un venit de 100 fl.; sarcinile publice le va suporta alesul; 4) pentru conferințe 10 fl., pentru scripturistică 5 fl.; 5) 2 stg. de lemne în natură, prețuite în 20 fl. și 2 stg. pai prețuite în 16 fl.; 6) pentru încăldirea salei de învățământ se va îngriji parochia; 7) Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor. cortel liber constătător din 2 chilli, cuină, câmară, grajd pentru vite și grădină de legumi.

Dela recurenți se cere cvalificațiunea prescrișă, desteritatea de a instrua și conduce corul vocal și de a instrua adulții și elevii în altoirea pomilor în fine se mai pretinde ca să producă și atestat despre absolvirea a 2 clase medie (gimn. reale civile, ori industriale). Reflecțanții vor avea să se presente în s. biserică în vre o Duminică ori sêrbătore, nu înse în ziua plegerii, spre a-si arêta desteritatea în cant și tipic. Recursele sunt a se trimitte P. On. oficiu ppresbiteral în Timișóra-Fabric.

Comitetul parochial.

Cu consensul ppresb. **Dr. TR. PUTICI, m. p.**